

Sygn. akt III AUa 1337/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo
Sędziowie:	SSA Grażyna Horbulewicz SSA Aleksandra Urban (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Błach

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2016 r. w Gdańsku

sprawy J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji J. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 czerwca 2015 r., sygn. akt V U 174/15

oddala apelację.

SSA Grażyna Horbulewicz SSA Lucyna Ramlo SSA Aleksandra Urban

Sygn. akt III AUa 1337/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczony J. P. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 22 stycznia 2015 r. odmawiającej mu prawa do emerytury domagając się jej zmiany, poprzez przyznanie mu prawa do żądanego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 23 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie 1 oddalił odwołanie i w punkcie 2 nie obciążył ubezpieczonego kosztami procesu. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd wskazał, że J. P., urodzony (...), w dniu 12 stycznia 2015 r. złożył wniosek o emeryturę wraz z

którym przedłożył zaświadczenia i świadectwa pracy, którymi udokumentował nie kwestionowany przez pozwanego staż ubezpieczeniowy wynoszący, według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. łącznie 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych oraz uzupełniających, w tym - w ocenie organu rentowego - żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony nie należy do OFE.

Zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją pozwany odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury z uwagi na fakt, że nie legitymuje się on żadnym okresem zatrudnienia wykonywanego w warunkach szczególnych.

Rozważając trafność decyzji pozwanego, Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, na podstawie którego wyprowadził wniosek, że w spornym okresie zatrudnienia w (...) w B. od 1 kwietnia 1976 r. do 30 czerwca 1992 r. ubezpieczony zajmował różne stanowiska, jednakże żaden dokument z akt osobowych nie wskazuje, że pracował on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako spawacz. Akta osobowe ubezpieczonego są kompletne i korespondują z kartotekami płacowymi, z których także nie wynika, aby ubezpieczony wykonywał czynności spawacza.

Świadkowie zeznający w niniejszym postępowaniu twierdzili, że ubezpieczony od maja 1979 r. wykonywał prace spawacza, przy czym Sąd nie uznał za wiarygodne zeznań świadków E. C. oraz W. K., albowiem nie były one zgodne z dokumentami znajdującymi się w aktach osobowych skarżącego za sporny okres zatrudnienia.

Sąd zaznaczył, że nawet jeśli wnioskodawca został – jak podnosił w toku postępowania - skierowany na kurs spawaczy przez pracodawcę, to ewentualna zmiana stanowiska, po jego ukończeniu, a tym bardziej stawka osobistego zaszerogowania (wynagrodzenia spawaczy były najwyższe) znalazłyby swoje odzwierciedlenie w aktach osobowych – zmiana angażu, lub w kartotekach płacowych. Tak jednak nie było, co z kolei prowadzi do ustalenia, że po zakończonym kursie wykonywane przez wnioskodawcę obowiązki spawacza nie miały charakteru stałego i nie były wykonywane w pełnym wymiarze czasu pracy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, że ubezpieczony nie spełnił kumulatywnie wszystkich warunków koniecznych do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie przepisów art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2015 r., poz. 748 ze zm.) oraz § 4 ust 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), albowiem w toku niniejszego postępowania nie wykazał, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. posiada co najmniej 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych.

Z tych względów, Sąd na mocy o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w pkt I wyroku.

Na podstawie art. 102 k.p.c., w zw. 108 § 1 k.p.c. Sąd nie obciążył ubezpieczonego kosztami postępowania, o czym orzeczono w punkcie II sentencji. Sąd stanął bowiem na stanowisku, że obciążenie ubezpieczonego kosztami postępowania, przy uwzględnieniu jego sytuacji majątkowej byłoby nieuzasadnione.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca zaskarżając go w punkcie I i wnosząc o jego zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Ubezpieczony skarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c., polegającego na dowolnej, a nie swobodnej ocenie dowodów przez:

- bezpodstawną odmowę wiarygodności zeznań świadków E. C. i W. K., w sytuacji gdy są one spójne i konsekwentne i bezsprzecznie wynika z nich, że skarżący pracował na stanowisku spawacza;

- bezpodstawne przyjęcie, że żądanie wnioskodawcy nie zostało udowodnione, w sytuacji gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy, prawidłowo oceniony, prowadzi do wniosku, że skarżący był zatrudniony od 1 czerwca 1976 r. do 30 czerwca 1992 r. na stanowisku ślusarza oraz

- oparcie wyroku jedynie na dokumentach znajdujących się w aktach sprawy nie dostrzegając, że jest to materiał niekompletny, nie przedstawiający właściwego stanowiska pracy skarżącego.

Uzasadniając swoje stanowisko skarżący podniósł, że w jego ocenie akta osobowe, którymi dysponował Sąd I instancji nie były kompletne. Ubezpieczony podkreślił, że ani on sam, ani kadry nie zwracały uwagi na to, aby dokonać zmiany zajmowanego stanowiska pracy, jeżeli z tytułu wykonywania pracy pracownik otrzymywał to samo wynagrodzenie. Z uwagi na powyższe, wnioskodawca podkreślił, że w jego sytuacji zeznania świadków mają kluczowe znaczenie, albowiem to właśnie świadkowie wiedzą, na jakim stanowisku w spornym okresie pracował ubezpieczony. Zdaniem ubezpieczonego - wbrew twierdzeniom Sądu - udowodnił on, że w okresie od 1 czerwca 1976 r. do 30 czerwca 1992 r. pracował na stanowisku ślusarza.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od ubezpieczonego kosztów postępowania apelacyjnego w kwocie 120 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy - wbrew twierdzeniom ubezpieczonego zawartym w apelacji - w sposób prawidłowy, szczegółowy i wyczerpujący ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił on też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa. Sąd Apelacyjny podziela argumenty zawarte w uzasadnieniu Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne nie znajdując tym samym podstawy do ponownego, szczegółowego przytaczania dokonanych już ustaleń faktycznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998r., sygn. akt I PKN 339/98, opubl. OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Przystępując do analizy zasadności wywiedzionej przez ubezpieczonego apelacji, w pierwszej kolejności wskazać należy, że prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przewidziane jest w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 748), zawartym w rozdziale 2 działu II ustawy dotyczącym urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Przepis ten w ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 powyższego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli łącznie osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Stosownie do treści art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: (1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz (2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn). W myśl ust. 2 emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego względnie złożenia

wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Sąd Okręgowy rozpoznając przedmiotową sprawę, prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe dopuszczając dowód z przesłuchania świadków, wyjaśnień wnioskodawcy, jak i zgromadzonej dokumentacji - w tym z akt osobowych ubezpieczonego - na okoliczność ustalenia, czy J. P. legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem wykonywania zatrudnienia w warunkach szczególnych, albowiem pozostałe przesłanki warunkujące przyznanie wnioskodawcy prawa do żadanego świadczenia zostały przez ubezpieczonego spełnione i pozostawały na etapie instancji odwoławczej poza sporem.

I tak, analizując trafność stanowiska zaprezentowanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w zaskarżonej decyzji z dnia 22 stycznia 2015 r., a następnie w odpowiedzi na odwołanie, Sąd Okręgowy dopuścił i przeprowadził dowód z zeznań zawnioskowanych przez ubezpieczonego świadków E. C. oraz W. K. i trafnie podniósł, że są one sprzeczne z dokumentacją znajdującą się w aktach osobowych wnioskodawcy. Powołani w sprawie świadkowie wskazywali bowiem, że ubezpieczony przez cały sporny okres wykonywał wyłącznie zatrudnienie w charakterze spawacza, podczas gdy z oryginalnych akt osobowych z okresu zatrudnienia ubezpieczonego w (...) w B. wynika, iż począwszy od 1 maja 1979 r. aż do 30 czerwca 1992 r. skarżący był zatrudniony na stanowisku ślusarza, które to stanowisko nie zostało wymienione w Wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jak wynika z akt osobowych wnioskodawcy, podejmując pracę w (...) w B. w dniu 1 kwietnia 1976 r. J. P. został zatrudniony na stanowisku mechanika i pozostawał na nim do 31 maja 1976 r., następnie w okresie od 1 czerwca 1976 r. do 30 kwietnia 1979 r. był zatrudniony na stanowisku pracownika obsługi myjni i kolejno, w okresie od 1 maja 1979 r. do 30 czerwca 1992 r. na stanowisku ślusarza. Zatrudnienie na stanowisku ślusarza wynika również z kart wynagrodzeń z lat 1981, 1983, 1987, 1989, 1991, angażu z dnia 10 października 1988 r., angażu z dnia 18 lipca 1990 r., wypowiedzenia umowy o pracę z dnia 20 marca 1992 r. oraz świadectwa pracy, w którym widnieje informacja, że ubezpieczony w okresie od 1 maja 1979r. do 30 czerwca 1992 r. pracował w charakterze ślusarza. Faktem jest, że z przedmiotowego świadectwa pracy wynika również informacja, że J. P. w 1977 r. nabył uprawnienia spawalnicze, przy czym nie jest to jednoznaczne z podnoszoną przez wnioskodawcę okolicznością, że przez cały sporny okres był zatrudniony na stanowisku spawacza. Wprawdzie świadkowie w toku postępowania pierwszoinstancyjnego wskazywali, że ubezpieczony pracował, jako spawacz, niemniej jednak poza ich zeznaniami oraz wyjaśnieniami wnioskodawcy powyższe nie wynika z żadnych dokumentów znajdujących się czy to w aktach sądowych, czy to w aktach organu emerytalnego. Mało tego składane przez świadków zeznania w żadnej mierze nie wyjaśniły przyczyn, dla których w aktach osobowych oraz w kartach wynagrodzeń, zostało wpisane, jako stanowisko pracy ubezpieczonego stanowisko ślusarza, a nie spawacza, na którym - jak podnosili w toku przesłuchania - był zatrudniony. Powyższe nie znalazło również uzasadnienia w wysokości uposażenia, albowiem w ocenie świadków wynagrodzenie otrzymywane przez spawaczy było wyższe od tego, które otrzymywali ślusarze - wnioskodawca zaś podnosił, że wysokość uposażenia w przypadku ślusarzy była wyższa, co spowodowało wpisanie w jego dokumentacji osobowej właśnie tego stanowiska. Takie rozbieżności nie pozwalają na jednoznaczną ocenę przyczyn, dla których stanowisko spawacza, na którym - jak twierdził wnioskodawca oraz świadkowie - ubezpieczony pracował, nie zostało odnotowane w aktach.

Mając na uwadze poczynione ustalenia uznać należało, że zeznania powołanych w sprawie świadków, które - wobec treści dokumentów znajdujących się w aktach osobowych - nie były przekonujące, nie mogły stanowić podstawy do przyznania wnioskodawcy świadczenia emerytalnego. Podkreślić bowiem trzeba, że prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi zostać udowodnione, a temu służą przede wszystkim dokumenty i dopiero wówczas gdy są one niedostępne lub niekompletne możliwym i uzasadnionym jest dokonywanie ustaleń na podstawie innych dowodów, w tym zeznań wskazywanych przez wnioskodawcę świadków. Same zeznania świadków, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 września 2012 r., III AUa, LEX nr 1223476), stąd oparcie na nich rozstrzygnięcia byłoby co najmniej nieuprawnione. Zaznaczyć należy, że również wyjaśnienia złożone

przez ubezpieczonego w toku postępowania pierwszoinstancyjnego budzą uzasadnione wątpliwości, zwłaszcza gdy podaje on, iż przez cały sporny okres wykonywał obowiązki spawacza i nie wie dlaczego w jego dokumentach zostało wskazane stanowisko ślusarza – zdaniem ubezpieczonego mogło się tak zdarzyć z uwagi na fakt, że ślusarze byli lepiej wynagradzani, co jednakowoż nie znalazło potwierdzenia w zeznaniach powołanych w sprawie świadków.

W tym miejscu zaznaczyć trzeba, że Sąd dostrzega podnoszoną przez ubezpieczonego okoliczność, iż w okresie od 16 marca do 16 kwietnia 1977 r. odbył kurs spawacza i bezsprzecznie posiadał niezbędne uprawnienia konieczne do wykonywania pracy na wskazanym stanowisku. Powyższe jednak nie może być utożsamiane z twierdzeniem, że pracę na tym stanowisku – wbrew wszelkim dokumentom zgromadzonym w aktach – wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, albowiem warunek ten jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku, nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem, ale stale tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. W sytuacji zaś, gdy czynności zaliczane do tzw. prac szczególnych były wykonywane sporadycznie, okazjonalnie, względnie w wymiarze nie wyższym niż kilka godzin dziennie, nie jest możliwym uznanie danego okresu za okres wykonywania pracy tzw. „szczególnej”. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lutego 2012 r. (I UK 227/11, LEX nr 1157544) wskazując, że z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy. Nie jest więc dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (por. wyrok SA w Katowicach z 30 stycznia 2001 r., III AUa 1887/o, PP 2002, nr 9, wyroki SN: z 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97, OSNAPiUS 1998/21/638 i z 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00, OSNPUSiSP 2003/17/419).

Wobec tak poczynionych ustaleń, Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że wnioskodawca nie spełnił podstawowego warunku, o którym mowa w art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. nie wykazał piętnastoletniego stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a co za tym idzie nie spełnił wszystkich, koniecznych do przyznania wcześniejszej emerytury warunków (wieku 60 lat, 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych), określonych w przepisie art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2015 r., poz. 748) oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U nr 8, poz.43), dlatego też nie uprawnionym było przyznanie mu prawa do żadanego świadczenia.

Z tych względów Sąd Apelacyjny, podzielając stanowisko Sądu I instancji i uznając apelację ubezpieczonego za bezzasadną, orzekł, na mocy art. 385 k.p.c., jak w sentencji.

SSA Aleksandra Urban SSA Lucyna Ramlo SSA Grażyna Horbulewicz